

УДК 342.951:631.95(477)

Н. П. Новак
доктор економічних наук,
докторант

Науково-дослідного інституту публічного права

АДМІНІСТРАТИВНІ ПОСЛУГИ У СФЕРІ ВИРОБНИЦТВА ТА ОБІГУ ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

Постановка проблеми. Адміністративні послуги є головним напрямком публічного адміністрування сучасних вітчизняних суб'єктів публічної адміністрації. Адже саме в адміністративних послугах найбільш повно проявляється людиноцентристська ідеологія вітчизняного адміністративного права. Згідно з яким суб'єкти публічної адміністрації мають як найповніше забезпечувати права та законні інтереси виробників та реалізаторів органічної продукції. Що важливо при цьому що суб'єкти публічної адміністрації діяти в таких випадках владно не можуть. Вони є зобов'язальними перед приватними особами, які звернулись до них з проханням публічної допомоги, і зобов'язані у відповідності до своєї законодавчо прописаної компетенції допомогти. В умовах сьогодення загальна теорія адміністративних послуг розроблена добре, однак спеціалізовано щодо нашої проблематики вона аналізувалась поверхнево.

Аналіз публікацій на тему дослідження. Науково-теоретичну основу склали роботи як українських так і зарубіжних науковців, а саме: В. Авер'янова, О. Андрійко, В. Андрушенка, М. Ануфрієва, В. Артиша, Г. Атаманчука, Ф. Бавеса, В. Бакуменка, Г. Баоуракіс, О. Бандурки, Р. Безуса, А. Берлача, Н. Берлач, І. Білоткача, Ю. Битяка, В. Бондарь, Н. Борд, Н. Буги, Т. Брагіна, А. Васіної, А. Васильєва, Х. Віллера, О. Вишневської, В. Галунька, В. Гармашова, В. Гаращука, Д. Гутмана, І. Голосніченка, В. Грановської, Т. ДеГрегори, Є. Додіна, А. Дубгарда, М. Драга, Д. Йосифовича, О. Непочатенка та інших. Однак, в умовах сьогодення проблема адміністративних послуг у сфері адміністративно-правового забезпечення сфери виробництва та обігу органічної продукції потребує подальшого наукового аналізу та вивчення.

Метою статті полягає в тому щоб на аналізі теорії адміністративного права та діючого законодавства розкрити юридичну природу адміністративно-правового забезпечення сфери виробництва та обігу органічної продукції в Україні.

Виклад основних положень. Основою формування системи державного управління, що буде йти назустріч людям стала Концепція адміністративної реформи в Україні [1], у якій чітко визначалась основна мета служіння народів, національним інтересам, підконтрольність народів, прозорість та створення умов для реалізації прав і свобод громадян, а також надання їм державних послуг.

Так, наприклад, Головним управлінням ДПС у Херсонській області, Автономній Республіці Крим та м. Севастополі за січень-червень 2020 року надано 52,3 тис. адміністративних послуг. З них у Центрах обслуговування платників – 32,2 тисяч. Майже 61,5 % послуг платники податків області одержали саме в центрах обслуговування – спеціальних місцях для надання послуг, що забезпечують кращу якість та швидкість їх надання. Вже традиційно найпопулярнішою залишається послуга видачі картки платника податків, внесення до паспорта громадянина України даних про реєстраційний номер облікової картки платника податків з Державного реєстру фізичних осіб-платників податків (видано 13,9 тис. реєстраційних номерів) [2].

Найбільшою цінністю сьогодення є людина, особистість, громадянин. Гарантування та захист прав і свобод людини, задоволення її потреб та забезпечення гідного рівня життя стають найважливішими функціями сучасної держави. Людина-громадянин сприймається як базовий елемент держави, заради якого вона здійснює всю свою діяльність, та важливим споживачем її продуктів. Це приводить до виникнення концепції клієнт-орієнтованого надання послуг у державному управлінні. У рамках канадської урядової програми «Зміна» була здійснена реструктуризація установ з метою їх орієнтування на клієнта, суть якої полягала в тому, що групи послуг різних міністерств почали надаватися з одного місця (принцип «Єдиного вікна») [3]. Розбудова публічно-сервісної держави передбачає створення ефективного організаційно-правового механізму, складовою якого є органи публічної адміністрації, які гарантують правову захищеність надають публічні послуги у різних сферах діяльності.

В. Авер'янов вказував, обов'язкову наявність у цих відносинах особливого суб'єкта, в якому уособлюється так звана «публічна адміністрація» – у вигляді або державних органів виконавчої влади, або виконавчих органів місцевого самоврядування (що виступає формою реалізації публічної влади) [4].

Повністю погоджуємось з точкою зору О. Задихайла, про те, що запровадження адміністративної реформи в Україні потребує радикальної зміни пріоритетів у державній діяльності, змістовної переоцінки характеру взаємовідносин між

владою і приватними (фізичними та юридичними) особами. Держава повинна не управляти суспільством, а надавати йому послуги, а відтак головним завданням сучасної держави є надання приватним особам якісних послуг [5].

В Україні у більшості використовується управлінська теорія, відповідно до якої адміністративні послуги виходять з протилежних засад: публічна адміністрація – це відповідна діяльність органів виконавчої влади задля надання адміністративних послуг громадянам, іншим фізичним та юридичним особам, а вже потім – забезпечення громадського порядку та ін. Вона виходить з ідеї пріоритету прав людини, підконтрольності державної адміністрації громадянам. Це індивідуалістична теорія, яка передбачає активну участь громадян в реалізації прав і свобод у сфері діяльності державної адміністрації [6].

В адміністративному праві адміністративні послуги розглядається у трьох аспектах: як публічно-владна діяльність адміністративного органу, як результат публічно-владної діяльності адміністративного органу, а також як правовідносини з приводу надання адміністративних послуг. Відповідно до першого підходу, адміністративну послугу розглядають як публічно-владну діяльність адміністративного органу, спрямовану на забезпечення (юридичне оформлення) умов для реалізації прав фізичної або юридичної особи, яка здійснюється за заявою цієї особи. Другий підхід базується на баченні адміністративної послуги як результату публічно-владної діяльності адміністративного органу, спрямованої на забезпечення (юридичне оформлення) умов для реалізації суб'єктивних прав фізичної або юридичної особи, яка здійснюється за заявою особи [7, с. 14].

Державні послуги – це послуги, що надаються органами державної влади та державними підприємствами, установами та організаціями. До державних послуг також належать послуги, які надаються недержавними організаціями в порядку виконання делегованих повноважень. У цьому разі на перше місце для визначення природи послуги ставиться не безпосередній суб'єкт її надання, а суб'єкт, який несе відповідальність за надання цієї послуги, та джерело фінансування надання даного виду послуг, тобто вид бюджету [8, с. 52]. Предметом нашого дослідження є суспільні відносини, пов'язані з формуванням та реалізацією державної політики у наданні послуг, у першу чергу населенню, у сфері виробництва і обігу органічної продукції в Україні, їх правове забезпечення.

На сьогодні в правових документах існує декілька визначень щодо розуміння терміна «послуга», використовується як «муніципальна послуга», «державна послуга», «публічна послуга», «адміністративна послуга».

Великий тлумачний словник української мови дає наступне визначення терміна «Послуги»: 1. Це дія, вчинок, що дає користь, надає допомогу іншому. 2. Діяльність підприємств, організацій, окремих осіб, виконувана для задоволення чийх-небудь потреб, обслуговування. Система господарсько-побутових вигод, що надаються населенню [9, с. 756]. Ми у своєму дослідженні звернено увагу тільки на адміністративні послуги, що вказує на суб'єкта, який надає такі послуги, – на адміністрацію, адміністративні органи. Крім того, прикметник «адміністративні» характеризує владно-публічну (адміністративну) природу діяльності щодо надання цих послуг [10, с. 117].

Правовою основою став Закон України «Про адміністративні послуги», у якому визначено правові засади реалізації прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб у сфері надання адміністративних послуг. Принципи яких: верховенство права, законність та юридична визначеність; стабільність; рівність перед законом; відкритість та прозорість; оперативність та своєчасність; доступність інформації про надання адміністративних послуг; захищеність персональних даних; раціональна мінімізація кількості документів та процедурних дій, що вимагаються для отримання адміністративних послуг; неупередженість та справедливість; доступність та зручність для суб'єктів звернень [11].

Надання адміністративної послуги можливе лише у випадку, коли є спеціальне правове регулювання порядку надання такої послуги. Вимога особи до органу влади вчинити якісь дії на її користь може розглядатися як адміністративна послуга лише тоді, коли порядок розгляду цієї заяви є чітко регламентованим [12]. Переходячи до аналізу надання одного із видів публічних послуг у сфері виробництва і обігу органічної продукції в Україні – адміністративних послуг, слід зазначити, що на даний час існує досить багато стандартів їх надання. Так, В.Долечек, вказував, що зосередження уваги на якості послуг – складова загального спрямування реформ державного управління, що проводяться країнами-членами ОЕСР, основна мета яких полягає у поліпшенні реагування організацій державного сектора на потреби громадськості, зокрема шляхом акцентування на кінцевих результатах їх діяльності [13].

Говорячи за адміністративних послуги у сфері виробництва і обігу органічної продукції в Україні то у даному випадку він має більш широкий спектр ніж сільське господарство, слід врахувати косметологічні послуги, виготовлення взуття, меблів, засобів гігієни тощо. Становлення ефективного управління органічними підприємствами як складноорганізованими виробничо-еколого, еколого-соціальними системами сільського господарства є складним завданням і в теоретичному, і в практичному плані.

Висновки. Отже, надання адміністративних послуг у сфері виробництва і обігу органічної продукції в Україні це система прозорих адміністративних дій суб'єктів публічної адміністрації щодо публічної допомоги виробникам та продавцям органічної продукції, щодо реалізації державної політики в аналізованій сфері, що породжує адміністративно-правові правовідносини у забезпеченні умов для реалізації суб'єктивних прав фізичної або юридичної особи, у сфері виробництва і обігу органічної продукції, їх правового забезпечення, дотримання законності, здійснені контролю направлених на повне задоволення інтересів суспільства у сфері виробництва і обігу органічної продукції.

Література

1. Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні. Указ Президента України. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/810/98#Text>
2. 52,3 тисячі адміністративних послуг тримали платники податків від податківців Херсонщини. URL. http://www.agroperspectiva.com/ru/press_release/32868
3. Державне управління : підручник : у 2 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України ; ред. кол. : Ю. Ковбасюк (голова), К. Ващенко (заст. голови), Ю. Сурмін (заст. голови) та ін. Київ. Дніпропетровськ : НАДУ, 2013. Т. 2. 324 с.
4. Авер'янов В. Реформування українського адміністративного права: необхідність переосмислення теоретичних постулатів. Актуальні проблеми держави і права: Зб. наук. праць. Вип. 19. Одеса: Юрид. л-ра. 2003. С. 8.
5. Задихайло О.А. Правове регулювання надання адміністративних послуг в Україні. Форум права. № 1. 2011. С. 379-384
6. Кампо В., Нижник Н., Шльоер Б. Становлення нового адміністративного права України: Наук.-попул. нарис / За заг. ред. В.М. Кампо. Київ.: Видавничий Дім «Юридична книга», 2000. С. 18-19.
7. Центри надання адміністративних послуг: створення та організація діяльності / За заг. ред. В.П. Тимошука. Київ.: СПД Москаленко О.М., 2010. 316 с.
8. Концепція «Адміністративні послуги – нова якість держави» (проект). Реформування основних адміністративно-правових інститутів : проблеми теорії і практики : матеріали семінару. Центр політико-правових реформ. Київ. 2003. 58 с.
9. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. Київ. Ірпінь: ВТФ «Перун», 2004. 1440 с.
10. Адміністративна процедура та адміністративні послуги : зарубіжний досвід і пропозиції для України / авт.-упоряд. В. П. Тимошук. Київ. Факт, 2003. 496 с.
11. Про адміністративні послуги. Закон України. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-17#Text>
12. Ківалов С.В. Основні напрямки реформування адміністративного права. Актуальні проблеми держави і права: Зб. наук. праць. Вип. 19. Одеса: Юрид. л-ра. 2003. С. 5.
13. Долечек В. Якість надання управлінських послуг населенню: зарубіжний досвід. Управління сучасним містом. № 10-12 (12), 2003. С. 37.

Анотація

Новак Н. П. Адміністративні послуги у сфері виробництва та обігу органічної продукції. – Стаття.

В статті з'ясовано юридичну природу адміністративних послуг у сфері виробництва та обігу органічної продукції. Визначено, що надання адміністративних послуг у сфері виробництва і обігу органічної продукції в Україні це система прозорих адміністративних дій суб'єктів публічної адміністрації щодо публічної допомоги виробникам та продавцям органічної продукції.

Ключові слова: адміністративно-правове забезпечення, послуги, публічні послуги, виробництво, обіг органічної продукції

Аннотация

Новак Н. П. Административные услуги в сфере производства и обращения органической продукции. – Статья.

В статье выяснено юридическую природу административных услуг в сфере производства и обращения органической продукции. Определено, что предоставление административных услуг в сфере производства и оборота органической продукции в Украине это система прозрачных административных действий субъектов публичной администрации по публичной помощи производителям и продавцам органической продукции.

Ключевые слова: административно-правовое обеспечение, услуги, публичные услуги, производство, оборот органической продукции

Summary

Novak N. P. Administrative services in the field of production and circulation of organic products. – Article.

The article clarifies the legal nature of administrative services in the field of production and circulation of organic products. It is determined that the provision of administrative services in the field of production and circulation of organic products in Ukraine is a system of transparent administrative actions of public administration entities to provide public assistance to producers and sellers of organic products.

Key words: administrative and legal support, services, public services, production, circulation of organic products.